

Kommune

Stat

Unio

Arbeids- og sosialdepartementet

Postboks 8019 Dep.
0030 OSLO

3. mars 2014

Høring - tilpasninger i folketrygdens regelverk som følge av innføring av ny uføretrygd

Vi viser til departementets høringsbrev av 31.1.2015.

Vi vil først bemerke at høringsnotatet er vanskelig tilgjengelig. Særlig vil vi påpeke at de innstramninger som foreslås ikke er tydelig markert. Dette til forskjell fra tidligere høringsnotater fra departementet. Vi vil også bemerke at de innstramninger som foreslås ikke er nødvendige av hensyn til tilpasningen til ny uføretrygd i folketrygden.

Inntekt før uførhet

Vi støtter forslaget om at inntekt før uførhet ved fastsetting av uføregrad og inntektsgrense bør fastlegges ut fra de tre beste av de fem siste år før uførheten. Dette gir samme behandling av lønnstakere og næringsdrivende og gjør at en får samme metodikk her som ved fastleggingen av beregningsgrunnlaget.

Tilfeldige inntekter

Departementet foreslår at all inntekt skal medregnes ved fastlegging av inntekt før og etter uførhet. I dag holdes tilfeldige inntekter som ikke reflekterer arbeidsevnen utenom ved inntektsfastleggingen. Dette mener vi kan gi uheldige utslag.

Det er ikke gitt at urimeligheter utjevnes ved å medregne flere år før uførheten. Også for inntekt etter uførhet får en lett urimelige utslag ved å ta med tilfeldige inntekter som ikke reflekterer arbeidsevnen. Slike utslag vil ikke bare påvirke eventuell avkortning når inntektsgrensen overstiges. De vil også påvirke fastlegging av uføregrad.

Et skadeoppgjør kommer i ettertid. Er skaden av en slik art at uførheten utvikles noe senere enn skadetidspunktet, vil en kunne ha redusert inntekt en del år før uførheten anses inntrådt, mens

erstatningen for tapt arbeidsfortjeneste kan komme rett etter at uførheten anses inntrådt. Det kan gi for liten inntekt før uførhet og for høy inntekt umiddelbart etter, med for lav uførhetsgrad som resultat.

På høringsmøtet med departementet 24. februar ble dette tatt opp. Departementet henviste da til sin begrunnelse på side 11 i notatet for ikke å videreføre dagens forskrift. På side 11 kommenteres bare inntekt før uførhet. Det er i stor grad inntekt etter uførhet som påvirkes av erstatningsoppgjør. De foreslåtte endringene vil dermed lett gi for lav uførhetsgrad.

Det er intet i høringsnotatet som begrunner en slik innstramming. Samtidig gjengir høringsnotatet argumentene for dagens forskrift gjengitt på s. 9, ref. Forskrift om fastsetting og endring av uføregrad i forhold til pensjonsgivende inntekt, se § 1. En fastsettelse av inntekt før uførhet til de tre beste av de fem siste årene gjør ikke dagens forskriftsbestemmelse unødvendig.

Det er helt avgjørende at dagens forskriftsregel videreføres, slik at etterbetalings- og erstatningsinntekter ses bort fra ved fastleggelse av uføregraden. Hvis departementet opprettholder forslaget om å la uføregraden påvirkes av slike inntekter vil de rettslig fastlagte erstatningsoppgjør ikke gi en korrekt utmåling.

Det kan rettes opp ved at § 1 i dagens forskrift om fastlegging og endring av uføregrad videreføres i sin helhet inklusive overskrifter og paragrafhenvisninger. Alternativt kan en utvide nedslagsfeltet for § 3-2 i forslaget til ny forskrift, ved at en unngår den avgrensede overskriften pluss at paragrafen også gis henvisninger til lovtekstens §§ 12-9 og 12-10 (ny foreslått paragrafnummerering).

Etteroppgjør

Det foreslås at når etteroppgjøret viser for mye utbetalt trygd skal avviket kunne trekkes av NAV med tvangsmidler uten hensyn til skyld. Det gjelder også når den trygdede har hatt innsigelser til varsel om trekk. Tilsvarende tvangsmidler motsatt vei foreslås ikke.

Vi vil påpeke at også NAV kan gjøre feil. En hjemmel til å innkreve ved tvangsmidler bare basert på NAVs saksbehandling virker urimelig. Forslaget til forskrift sier at medlemmet skal få melding, men sier samtidig at "*Melding om vedtak om etteroppgjør kan unnlates når medlemmet ikke melder fra om endrede forhold*". Da gis det en fullmakt til NAV som kan gi urimelige resultater, f.eks. hvis NAV feiltolker en informasjon fra skatteetaten om "*endrede forhold*". En slik feiltolkning kan gjøre at NAV tror de mangler melding fra medlemmet selv om medlemmet har gitt korrekte opplysninger.

Normal rettssikkerhet tilsier at en ikke bør gi NAV slike fullmakter, også denne etaten bør etterleve normale regler for saksbehandling og innkreving av etteroppgjør.

Overgangsreglene

Den foreslåtte konvertering til nytt beregningsgrunnlag virker rimelige for de med ordinær uføreytelse. Når det gjelder tilleggssytelser og personer med forhøyet minsteytelse viser vi til kommentarer nedenfor.

Vi merker oss at tallene i konverteringsforskriften vil bli endret hvis vårens trygdeoppgjør gir en annen G-regulering enn lagt til grunn i utkastet. Vi forutsetter at en da også legger den endrede forskriften ut til høring.

Det foreslås at de nye reglene skal gjelde de som får fastsatt virkningstidspunkt etter 1. januar 2015. Vi støtter forslaget, dette er bedre enn å benytte vedtaksdato.

Nye satser for minstepensjon

Endringene i de ordinære satsene for minstepensjon er godt tilpasset skatteøkningen. Det er både en forbedring og en forenkling at de laveste satsene for minstepensjon for gifte og samboere utgår.

Gifte/samboere som forsørger ektefelle over 60 år og ektefellens inntekt er under 1 G får i dag en minstepensjon på 3 G. Gifte/samboere forøvrig som forsørger ektefelle med inntekt under 2 G får i dag en minstepensjon på 2 G. Her er det ikke tilsvarende satser i ny uføretrygd. Nye trygdede i disse kategoriene vil dermed få ny minstepensjon på 2,28 G, som tilsvarer 1,85 G når en tar hensyn til skatteendringen. Det gir en klar inntektsreduksjon etter skatt for denne gruppen. Vi ser ingen gode grunner for en slik reduksjon, men er klar over at dette ble vedtatt ved behandlingen av Prop. L (2010-2011).

Det foreslås endringer i reglene for alderspensjonistenes minstepensjon, slik at de ikke må ned til den laveste satsen når partneren får økt uføretrygd basert på ren konvertering. Dette er en viktig endring, noe annet ville vært klart urimelig.

Avvikling av ektefelletillegg

Ektefelletilleggene videreføres ikke i ny uføretrygd. De som har slikt tillegg per 1. januar 2015 vil få dem konvertert basert på kompensasjon ved overgang til lønnsrett.

De som i dag har ektefelletillegg for partner under 60 år har et minste pensjonsnivå på 2 G. Siden særtillegget medregnes for denne gruppen ved konverteringen får disse et konvertert tillegg som kompenserer for økt beskatning. Det foreslås imidlertid at det konverterte tillegget skal stå fast i nominelle verdier, det skal ikke G-reguleres. Det gir en reell svekkelse år for år som ikke er begrunnet. Vi finner dette urimelig. Her som ellers må satsene G-reguleres.

Det er videre foreslått at en bare skal beholde tillegget ut vedtaksperioden, som for denne gruppen er kortvarig, oftest toårig. Nye vedtak ikke skal kunne fattes. Det er mange i denne gruppen hvor ektefellen vanskelig kan få ny jobb. Det blir derfor urimelig å strupe tillegget såpass raskt. Det bør heller gis en generell adgang til forlengelse der en etter gamle regler ville hatt grunner for ny vedtaksperiode.

De som i dag har ektefelletillegg for partner over 60 år vil normalt ha en minstepensjon på 3 G. Det er i forskriften satt et nytt minstenivå for denne gruppen på 3,76 G etter konvertering. Vedtaksperioden vil ofte være fram til alderspensjonen. I den grad vedtaksperioden er kortere bør en også her åpne for adgangen til å forlenge perioden. Også her foreslås at satsene ikke skal G-reguleres. Vi finner dette urimelig, satsene må G-reguleres.

Det konverterte beregningsgrunnlaget for ordinær uføretrygd skal nedjusteres for de med ektefeller over 60 år når vedtaksperioden utløper. Da skal uføretrygden beregnes etter "*ordinære beregningsregler i folketrygdens kapittel 12*", se overgangsforskriftens §9. Det vil for en minstepensjonist bety at beregningsgrunnlaget settes ned fra 3,76 G til 2,28 G, en reduksjon på hele 40 prosent. En slik reduksjon må anses urimelig. Det er ikke i alle sakene bortfallet først skjer når ektefellen mottar alderspensjon.

Avkortning av ytelse ved statlig institusjonsopphold (ikke somatiske sykehus)

I dag foretas trekk når oppholdet er av minst ett års varighet, og iverksettes etter andre måned. Dette foreslås endret til at trekket iverksettes etter fjerde måned. Samtidig skal en få trekk også når oppholdet varer mindre enn ett år. En begrunnelse for å fjerne ettårsgrensen er at en ikke alltid kjenner varigheten i forkant.

Det er en fordel for klienten at avkortningen først skjer etter fjerde måned. Samtidig er det en ulempe for mange at en fjerner grensen på ett års opphold. En enkel løsning kunne være å foreta trekk fra fjerde måned for alle med usikker varighet, og heller tilbakebetale om oppholdet blir kortere enn ett år.

Gjenlevendetillegg

I påvente av en mer samlet gjennomgang foreslås det midlertidige regler for gjenlevendetillegg, begrenset til 5 års varighet. De med løpende ytelse får tillegget konvertert per 1. januar 2015 etter egne regler.

For nye vedtak framgår det av figurene 12.1 og 12.2 i høringsnotatet at gjenlevendetillegget i kroner svekkes markert i de nye reglene sammenliknet med dagens ordning for de aller fleste inntektskombinasjonene. Det skyldes at en har redusert den andelen av avdødes pensjonsytelse som medregnes. I dag medregnes grunnpensjon og evt. sært tillegg pluss 55 prosent av tilleggspensjonen om denne overstiger 55 prosent av etterlattes tilleggspensjon. I ny ordning er det snittet av samlet pensjon som medregnes, som er et lavere beløp.

Begrunnelsen som gis for reduksjonen er et eksempel basert på en avdød med konvertert uføretrygd (har gammel uføretrygd fra før 1. januar 2015 og dør etter denne dato) med en gjenlevende som fikk innvilget uføretrygd etter samme dato, da til nye satser og uten konvertering. Med konvertering får en økt beregningsgrunnlaget for å kompensere for overgangen til lønnskatt, og kan da få et nytt beregningsgrunnlag som overstiger 6 G. Nye uføre får bare medregnet inntekt opp til 6 G i sitt beregningsgrunnlag. Dermed vil en ny ufør med høy inntekt før uførheten kunne få en lavere uførhetstrygd enn den avdøde, og dermed gjenlevendetillegg, selv når avdøde hadde lavere inntekt før uførheten intrådte.

Gjenlevendetillegget skal kompensere for inntektstapet der avdøde har forsørget gjenlevende. Hva avdøde hadde av inntekt før vedkommende ble ufør (som kan ha vært for svært lang tid siden) burde ha mindre relevans. Om en likevel synes dette er viktig, kunne problemet lett bli løst ved å sette en maksimumsgrense på 66 prosent av 6 G for medregning av avdødes uføretrygd. I stedet velger en et søkt eksempel som brekkstang for å redusere ytelsesnivået for gjenlevendetillegget i den nye modellen.

Vi ber om at en ikke gjennomfører disse innstrammingene og heller setter en grense på 66 prosent av 6 G for medregning av avdødes uføretrygd etter konvertering.

Vennlig hilsen

LO-Stat

Dag Westrin /s/

YS-Stat

Andreas Moen /s/

LO-Kommune

Klemet Rønning-Aaby /s/

YS-Kommune

Dag Bjørnar Jonsrud /s/

Unio

Erik Orskaug /s/

Akademikerne

Trond Teisberg /s/